

Verstandskiezen

Patiënteninformatie van de Nederlandse Vereniging voor
Mondziekten, Kaak- en Aangezichts chirurgie (MKA),
de wetenschappelijke vereniging van kaakchirurgen in Nederland
Zie: www.kaakchirurg.nl

Verstandskiezen

Verstandskiezen heten zo omdat ze doorbreken op de leeftijd waarop men geacht wordt "tot verstand te komen", ongeveer 18 jaar. Verstandskiezen, vooral in de onderkaak, geven soms aanleiding tot klachten. In dat geval moeten ze verwijderd worden. Bij 25% ontbreekt één of meer verstandskiezen. Bij degenen die wel verstandskiezen hebben, staan ze vaak niet goed in de rij. Maar ook wanneer ze wel normaal staan duurt het doorbreken soms zo lang dat voordien klachten ontstaan.

Wanneer de doorbraak gestoord verloopt, of te lang duurt, kunnen bacteriën zich vermenigvuldigen in achtergebleven voedselresten. Het gevolg kan zijn dat er gaatjes ontstaan (cariës). Ook kan het tandvlees daardoor ontsteken (pericoronitis). Beide processen verlopen langzaam en veelal ongemerkt.

Bij pericoronitis zwelt het tandvlees rondom de verstandskies op, er ontstaat oedeem en soms pus, waardoor de weefsels onder spanning komen te staan en de mond openen pijn doet. Er is nu een infectie rondom de verstandskies. Uitbreiding ervan kan een mens erg ziek maken. In zo'n situatie is kaakchirurgisch ingrijpen gewenst.

Wanneer moet de verstandskies worden verwijderd?

Klachten aan een verstandskies zijn de belangrijkste reden om ze te laten verwijderen. Dat gebeurt nadat de acute fase van de ontsteking tot rust is gebracht. Maar je kunt ook proberen klachten te voorkomen door verstandskiezen voortijdig preventief te laten verwijderen. Dat gebeurt dan het liefst voor het 25e levensjaar, omdat de genezing dan beter verloopt.

Afb.1: Cariës door gestoorde doorbraak van een verstandskies.

Wanneer is het beter een verstandskies te laten zitten?

Als het een onderverstandskies betreft bestaat bij elke verwijdering een gering risico op beschadiging van de gevoelszenuw in de onderkaak die langs de wortels loopt, en het gevoel in de ondertanden aan die zijde, en in de onderlip en kin aan die zijde verzorgt. In zo'n geval is het gevoel in die delen

Disclaimer De NVMKA, noch de auteurs, of enige andere partij die betrokken is (zijn) geweest bij het opstellen en openbaar maken van deze pagina's garandeert(en) dat de informatie in elk respect accuraat of compleet is en kan (kunnen) niet verantwoordelijk worden gehouden voor eventuele fouten, tekortkomingen en/of resultaten verkregen met het gebruik van de aangeboden informatie.

Copyright © Alle informatie bevat in de Internetsite van de NVMKA op www.kaakchirurg.nl is eigendom van de NVMKA, tenzij anders aangegeven. Voor duplicatie van enige informatie van deze pagina's voor redenen anders dan persoonlijk gebruik is toestemming vereist van de NVMKA.

Verstandskiezen

Patiënteninformatie van de Nederlandse Vereniging voor
Mondziekten, Kaak- en Aangezichts chirurgie (MKA),
de wetenschappelijke vereniging van kaakchirurgen in Nederland
Zie: www.kaakchirurg.nl

veranderd of meer of minder weg, soms voor altijd. Dat is de belangrijkste reden om van verwijdering af te zien. (Het bewegen van de lip is overigens dan niet gestoord, dat is een geheel andere zenuw, die geen gevaar loopt.) Bij bovenverstandskiezen speelt het gevaar van een zenuw geen rol, die loopt daar niet in de buurt, maar bovenverstandskiezen geven minder vaak problemen.

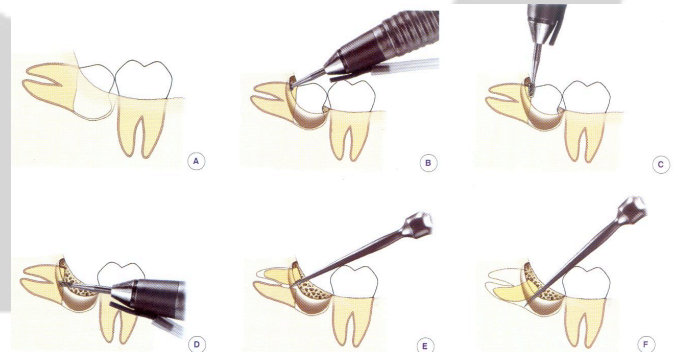
Wel of niet laten verwijderen?

In het geval er klachten bestaan (hebben) is het advies bijna altijd laten verwijderen. Zijn er geen klachten moet een afweging gemaakt worden: wat win ik bij verwijdering, wat win ik als ik laat zitten. Voordeel van verwijderen is dat er geen klachten meer kunnen ontstaan door de verstandskiezen; belangrijkste voordeel van laten zitten is dat er geen schade aan de zenuw door verwijdering kan ontstaan. Aan de hand van röntgenfoto's of scans kan beoordeeld worden hoe groot dat risico ongeveer is, hoewel slechts globaal. Dus verstandskiezen verwijderen en de kans op klachten in de toekomst elimineren maar met klein gevaar voor de zenuw, of laten zitten en het risico nemen dat er in de toekomst klachten ontstaan. Dat laatste is overigens ook moeilijk te schatten. Het best is dan ook te overleggen met de

kaakchirurg die de risico's voor elke situatie zal bespreken met u.

Naar de kaakchirurg voor de behandeling

De behandeling vindt meestal poliklinisch onder plaatselijke verdoving plaats, met een prik zoals bij de tandarts. Ligt de kies onder het tandvlees, wordt eerst het tandvlees opzij geschoven. Ligt hij ook nog onder bot, wordt dit met een boor weggehaald en soms ook de kies in delen gesplitst. Met wat wringen en duwen komt de verstandskies los. Dat duwen kan je voelen, maar het doet geen scherpe of diepe pijn, het is immers verdoofd. Na de behandeling wordt de wond gehecht of wordt er een bijtgaas aangebracht. Soms wordt er een gaas in de wond achtergelaten, dat later verwijderd moet worden.

Afb.2: Schematische weergave van de beschreven stappen

Na de behandeling

Zolang de verdoving werkt kan eten en drinken lastig zijn en wordt het dus afgeraden. De eerste

Verstandskiezen

Patiënteninformatie van de Nederlandse Vereniging voor
Mondziekten, Kaak- en Aangezichtschirurgie (MKA),
de wetenschappelijke vereniging van kaakchirurgen in Nederland
Zie: www.kaakchirurg.nl

dag is het raadzaam de mond niet te spoelen om het bloedstolsel de kans te geven te hechten. Wel kunt u drinken en tanden poetsen.

Bij onderverstandskiezen moet u rekenen op 5-7 dagen last. Deze bestaat uit zwelling, beperkte mondopening en pijn, die met pijnstillers goed te bestrijden is. U krijgt hiervoor een recept of een advies. De zwelling kan flink zijn en is meestal maximaal op de 2de dag. Het bloedstolsel lost een beetje op in speeksel, en dus zit er altijd een sliertje bloed in het speeksel wanneer je het uitspuwt. Dat is normaal. Indien de mond vol loopt met bloed of gelatineachtige donkerrode stolsels in de mond ontstaan is er sprake van een nabloeding en is advies van de kaakchirurg gewenst.

Bovenverstandskiezen geven in de regel veel minder klachten.

Eten, drinken en roken

Wees voorzichtig met warme en harde kost zolang er klachten zijn. Gebruik geen alcohol in combinatie met medicijnen, en ook zonder medicijnen kan alcohol een nabloeding veroorzaken, dus wees voorzichtig. Roken kan de wondgenezing belemmeren.

Mondverzorging

Voor een goede genezing is het schoonhouden van de mond van belang. U kunt uw mond reinigen met een normale tandenborstel, tenzij uw specialist anders heeft voorgeschreven. De eerste dag na de behandeling kunt u dit aanvullen met het spoelen van de mond met chloorhexidine 0,1%.

Complicaties

Uitval van het gevoel in de halve kin en onderlip. Gelukkig komt dit niet vaak voor en komt het gevoel meestal terug al kan dit maanden duren.

Nog veel minder vaak komt uitval van het gevoel in de tong voor. Dit komt als de zenuw bij de verdoving of verwijdering beschadigd is. Ook hier treedt herstel meestal spontaan op.

Bij verwijdering van een verstandskies uit de bovenkaak is het niet altijd te vermijden dat de kaakholte open gaat. Deze opening moet worden gesloten om ontsteking van de kaakholte te voorkomen.

Na verwijdering van een verstandskies treedt een nabloeding op bij slechts 1 op de 200 patiënten. In zo'n situatie is het verstandig te overleggen met de (dienstdoende) kaakchirurg.

Treedt er 2 - 4 dagen na de behandeling verergering van de pijn op, gepaard gaande met

Disclaimer De NVMKA, noch de auteurs, of enige andere partij die betrokken is (zijn) geweest bij het opstellen en openbaar maken van deze pagina's garandeert(en) dat de informatie in elk respect accuraat of compleet is en kan (kunnen) niet verantwoordelijk worden gehouden voor eventuele fouten, tekortkomingen en/of resultaten verkregen met het gebruik van de aangeboden informatie.

Copyright © Alle informatie bevat in de Internetsite van de NVMKA op www.kaakchirurg.nl is eigendom van de NVMKA, tenzij anders aangegeven. Voor duplicatie van enige informatie van deze pagina's voor redenen anders dan persoonlijk gebruik is toestemming vereist van de NVMKA.

Verstandskiezen

Patiënteninformatie van de Nederlandse Vereniging voor
Mondziekten, Kaak- en Aangezichtschirurgie (MKA),
de wetenschappelijke vereniging van kaakchirurgen in Nederland
Zie: www.kaakchirurg.nl

een vieze smaak en geur dan is het stolsel vies geworden. Deze aandoening (alveolitis) gaat vanzelf in ongeveer 14 dagen over. Bij erge pijn kan de kaakchirurg de wond schoon spoelen en de pijnstilling aanpassen.

Vragen

Indien u vragen heeft, kunt u contact opnemen met uw kaakchirurg. Een overzicht van kaakchirurgen vindt u op: www.kaakchirurg.nl.